

Maciej Papierski: Symfonia h-moll „Polonia” Ignacego Jana Paderewskiego

Choć Symfonia h-moll Paderewskiego powstała jeszcze przed I wojną światową, w jej podniosłej kodzie pobrzmiewa już nadzieja przyszłego tryumfu

Choć *Symfonia h-moll* Paderewskiego powstała jeszcze przed I wojną światową, w jej podniosłej kodzie pobrzmiewa już nadzieja przyszłego tryumfu - przeczytaj tekst Macieja Papierskiego o symfonii "Polonia" Ignacego Jana Paderewskiego

Ignacy Jan Paderewski cieszy się opinią jednego z najwybitniejszych polskich wirtuozów zarówno fortepianu, jak i polityki. Oprócz tego był także doskonałym kompozytorem, choć z wyjątkiem sławnego *Menueta G-dur* jego kompozycje znane są głównie wąskiemu gronu

zainteresowanych. Kiedy jednak myślę o muzyce typowo polskiej, oprócz Fryderyka Chopina i Karola Szymanowskiego przychodzi mi na myśl właśnie jego nazwisko, a spośród całej jego bogatej twórczości – niezwykła *Symfonia h-moll* „Polonia”.

Utwór ten Paderewski pisał w latach 1903-1907, w celu upamiętnienia 40. rocznicy Powstania Styczniowego. Symfonia ma charakter programowy; poszczególne części przedstawiają kolejne etapy historii Polski od momentu rozbiorów do patriotycznego zrywu. Część I stanowi ilustrację dawnej potęgi kraju i, jednocześnie, agresji zaborców na Rzeczpospolitą - rozbrzmiewa w niej tzw. „motyw przemocy”, który powraca wielokrotnie w ciągu całego utworu. Część środkowa ma nastrój lirycznej, żałobnej pieśni, wstrząsanej nawrotami grozy. W końcowym *Vivace* zaś, heroicznym i pełnym patosu, następuje kulminacja napięcia: to powstańcy styczniowi idą do walki, w nadziei, że wrócą ojczyźnie niepodległość.

W „Polonii” zwraca uwagę piękno i oryginalność instrumentacji – Paderewski wprowadza specyficzne, rzadko używane instrumenty, np. sarusofon kontrabasowy (wykorzystywany głównie w orkiestrach dętych, barwą przypominający nieco kontrafagot) czy perkusyjny tonitruon (kawałek blachy, który, potrząsany, ma wydawać dźwięk podobny do grzmotów). Na uwagę zasługuje także obecność organów w finale I części. Instrument ten, mimo ogromnych możliwości barwowych i monumentalnego brzmienia, rzadko znajduje miejsce w dziełach symfonicznych. Warto nadmienić, że *Symfonia h-moll* doczekała się transkrypcji organowej, której autorem jest polski organista i profesor UMFC Jerzy Dziubiński, wykonujący ją często podczas swoich koncertów. Utwór stanowiący symboliczną, dźwiękową refleksję nad losami Polski trafił zatem także do świątyń.

Choć *Symfonia h-moll* Paderewskiego powstała jeszcze przed I wojną światową, w jej podniosłej kodzie pobrzmiewa już nadzieja przyszłego tryumfu. Muzyka Ignacego Jana to muzyka z duszą – poetycką, dumną, szlachetną, ale i znającą cierpienie. Warto uczcić dziś niepodległość, słuchając tej szczególnej kompozycji.

Maciej Papierski

Wysłuchaj *Symfonii h-moll* „Polonia” Ignacego Jana Paderewskiego:

